

Strooigoed

Met het lengen der nachten is het weer volop tijd voor reflectie. In Nederland en ons omringende landen is dit de periode van de

Door
Coby van der
Linde

bedel- en lichtfeesten, zoals St. Maarten en Sinterklaas. In voorbereiding op de diverse intochten werden de verlanglijstjes naarstig opgemaakt. Zo ook in energieland waar, in weerwil van de bezuinigingen in diverse nationale begrotingen, de getallen over elkaar buitelen. De boodschap is duidelijk. Er zijn veel investeringen nodig in de komende jaren om gestalte te geven aan het duurzamere energiebeleid. Maar Sinterklaas en zijn collega's hebben weinig strooigoed meer en er zal dus uit een ander vaatje moeten worden getapt.

Schoen

In de nieuwste Foreign Affairs worden de wereldwijde inspanningen op dit gebied tegen het licht gehouden. De kosten van duurzame energie wegen nog niet op tegen die van fossiele energie. De investeringen in nieuwe energietechnologie zijn volgens de auteurs onvoldoende om de kosten snel naar beneden te brengen. Het gebrek aan investeringen in nieuwe technologie wordt mede geweten aan een nakend groen nationalisme, waardoor te weinig kruisbestuiving wordt gerealiseerd en tech-

nologieën niet efficiënt kunnen worden gecombineerd. Het wiel wordt kennelijk op teveel plaatsen tegelijk uitgevonden, mede door de gedachte dat de schaarse overheidsmiddelen tegelijk ook groene banen moeten scheppen. Nog afgezien van de nieuwe technologieën en verdere innovaties in opwekking, is het elektriciteitsnet een steeds groter punt van zorg. De inzet van meer zon en wind impliceert dat productie van elektriciteit en consumptie steeds verder uit elkaar komen te liggen. De netwerkinfrastructuur is daarop niet ingericht, niet nationaal en niet op EU-schaal. In dat licht moet de 1.000 miljard euro worden gezien die de Europese Commissie noemt in de communicatie 'Energy 2020; A strategy for competitive, sustainable and secure energy'. Hoe dat gefinancierd moet worden is nog de vraag, omdat de zak van Sinterklaas akelig leeg is.

De inspanningen zullen vooral in de markt gerealiseerd moeten worden, al was het maar om het speelveld gelijk te houden tussen de lidstaten. Het raamwerk waar de Commissie van rept, zal nog heel wat gepuzzel opleveren om de duurzame schoen te vullen. In ieder geval is duidelijk dat er gericht gestrooid zal moeten worden.

Pepernoten

Een complicatie is dat in de wereld fossiele energie, in weerwil van de voornemens van de G-20 vorig jaar, vooral in opkomende markten rijkelijk gesubsidieerd wordt. Echter, ook in OESO-landen vinden dit soort subsidies nog plaats, hoewel niet van eenzelfde omvang.

De subsidies zijn sterk prijsgevoelig. In 2008 was de economische waarde van de subsidies op fossiele energieconsumptie nog 558 miljard dollar en daalde in 2009 naar een nog steeds respectabele 312 miljard. Mocht de olieprijs weer stijgen - niet ondenkbaar bij een zwakkere dollar -, dan nemen de subsidies toe, tenzij landen eindelijk afscheid weten te nemen van dit beleid. Een lijstje van het IEA, onderdeel van de net gepresenteerde World Energy Outlook 2010, laat een interessante Top 10 zien. Het lijstje 'economische waarde van fossiele energiesubsidies' wordt met stip aangevoerd door Iran, met omgerekend 30 miljard dollar aan oliesubsidies, 25 miljard aan gassubsidies en ongeveer 10 miljard dollar aan elektriciteitsubsidies.

Voor kenners van de economische omstandigheden in het land is duidelijk dat een dergelijk energie-Sinterklaas spelen een dure hobby is. Hier is duidelijk een hoop te winnen bij de introductie van meer vraagmanagement. Maar ook de nummers 2 en 3 van de lijst, Saoedi-Arabië en Rusland, hebben er wat voor over om de energiehonger in hun landen te stillen. Beiden spenderen tussen de 30-35 miljard dollar aan olie (Saoedi-Arabië), gas (Rusland) en elektriciteitsubsidies. India en China zijn de nummers 3 en 5 van de lijst. India subsidieert vooral olie en elektriciteit en China, kolen, olie en elektriciteit (18-20 miljard dollar). Volgende landen op de lijst, met vooral oliesubsidies, goed voor 12-18 miljard dollar, zijn Egypte, Venezuela en Indonesië. Kortom, het

stimuleren van energieconsumptie is omvangrijk en kan bij gewijzigd beleid de groei van de vraag aanzienlijk verminderen. Het IEA berekent dat als alle fossiele energiesubsidies in 2020 zijn verdwenen, de wereldvraag naar energie 5 procent lager kan uitkomen en tegelijkertijd de uitstoot van CO₂ met 5,8 procent kan verminderen. De zak met pepernoten is in sommige landen kennelijk nog groot genoeg, alleen komt het strooisel niet erg duurzaam terecht.

Taai taai

Wie zoet is krijgt lekkers wie stout is de roe, zingen de kinderen met overtuiging. Ook in de OECDe-landen, in de EU en in Nederland moeten we goed kijken waar overheidsgeld terecht komt. Het stimuleren van de consumptie van energie past niet meer in een tijd waar energie-efficiëntie bovenaan ons verlanglijstje hoort te staan. Minder is meer. Echter, sommige uitgaven of fiscale arrangementen zijn taai, heel taai taai. In de energiestrategie van de Commissie zou ook aandacht besteed moeten worden aan dit onderwerp. Tegelijkertijd mag niet vergeten worden om transparantie in het stimuleren van duurzame energie te betrachten. De EU-zak van Sinterklaas raakt steeds ongelijker gevuld en om de Europese bedel- en lichtfeesten samen te blijven vieren, moet er geen kinnesse ontstaan over het strooigoed.

Coby van der Linde is hoofd van het *Clingendael International Energy Programme*, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de *Energieraad*.